

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії
та міжнародних відносин

_____ О.М. Маклюк
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 2023 р.

ІСЛАМСЬКИЙ ЧИННИК В КРАЇНАХ АТР
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки **магістра**
очної (денної) форми здобуття освіти
спеціальності **291 Міжнародні відносини, соціальні комунікації та**
регіональні студії
освітньо-професійна програма **Країнознавство**

Укладач: **Сльников Михайло Васильович**, к.і.н., доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри всесвітньої історії
та міжнародних відносин

Протокол №1 від 30 серпня 2023 р.
Завідувач кафедри
всесвітньої історії та міжнародних відносин

_____ С.С. Черкасов

Ухвалено науково-методичною радою
факультету історії та міжнародних
відносин

Протокол №1 від “ ___ ” вересня 2023 р.
Голова науково-методичної ради
факультету історії та міжнародних
відносин

_____ І.М. Кривко

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

_____

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань <u>29 Міжнародні відносини</u>	Кількість кредитів – 3	Вибіркова	
Спеціальність <u>291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</u>	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
Освітньо-професійна програма Країнознавство	Змістових модулів – 2	3-й	-й
		Лекції	
		22 год.	-
		Семінарські	
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 4	10 год.	-
		Самостійна робота	
		58 год.	-
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Ісламський чинник в країнах АТР» є розгляд ролі ісламського фактору в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні та його вплив на систему міжнародних відносин у XXI столітті. Завдяки цьому у студентів формуються аналітичні компетентності, необхідних для аналізу ісламського чинника у функціонуванні системи сучасних міжнародних відносин АТР, суперечливих тенденцій становлення, з одного боку, поміркованого ісламу, а з іншого – його радикалізація.

Основні завдання: розвинення у магістрів-країнознавців знань, вмінь та навичок експертної і науково-дослідної роботи, необхідних для аналізу сучасних світових трансформацій на регіональному рівні в умовах зміни світобудови; об'єктивна оцінка подій у світі ісламу; теоретичне осмислення специфіки сучасних процесів, які відбуваються в ісламських країнах на прикладі Азійсько-Тихоокеанського регіону.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:** характерні особливості історичного і релігійного розвитку провідних країн АТР в контексті процесу глобалізації; моделі і доктрини соціально-політичного розвитку країн регіону і місце ісламу в них; мету і особливості релігійної стратегії і політики ісламських країн АТР; роль ісламу як механізму та рушійної сили міжнародних відносин у зовнішній політиці країн АТР на тлі процесів глобалізації; проблеми внутрішньої диференціації ісламу в його

історично-релігійному, політико-правовому і соціально-економічному аспектах; сучасні проблеми радикалізації ісламу в країнах АТР.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та **компетентностей**:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
РН2. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини.	<p>Методи:</p> <p>Використання студентоцентризованих, проблемно-орієнтованих технологій та підходів з використанням загальнонаукових та спеціальних методів (інформаційний, пояснювально-ілюстративний, проблемний, пошуковий, аналіз і синтез, індукція і дедукція, спостереження тощо), зокрема мультимедійні методи, мережеві технології, аудіовізуальний метод, електронні презентації, індивідуальна робота. Проведення проблемних лекцій, лекцій-дискусій та лекцій-візуалізацій.</p> <p>Поточні контрольні заходи:</p> <p><i>Робота на семінарських заняттях</i> (обговорення впливу ісламу на країни АТР) та вирішення практичних задач (на прикладах впливу ісламу на зовнішню і внутрішню політику), усне опитування, виконання тестових завдань, самостійне опрацювання монографічної літератури та наукових статей. Робота у групі над розв'язанням практичних та теоретичних завдань</p> <p><i>Виконання самостійних робіт.</i> Письмові самостійні роботи з питань винесених на самостійну роботу студентів.</p> <p><i>Виконання контрольних робіт.</i> Контрольні роботи у вигляді тестових завдань.</p> <p>Підсумкові контрольні заходи:</p> <p>Теоретичний підсумковий контроль – усний залік (у разі дистанційного навчання – змішаний з тестовим завданням) – до 20 балів.</p> <p>Підсумкове практичне індивідуальне завдання – підготовка аналітичної довідки або написання есе з внутрішньої і зовнішньої політики однієї з країн АТР – до 20 балів.</p>
РН4. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.	
РН6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.	
РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.	
РНЗн 1. Знати природу міжнародних комунікацій, проблеми розвитку держав та регіонів у глобальному, регіональному та локальному контекстах.	
РНЗЗ 5. Презентувати для широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з актуальних питань міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій.	
СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.	
СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.	
СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.	
СК11. Здатність опановувати поглиблені знання про природу, динаміку розвитку країн світу та сучасні тенденції регіонального розвитку.	

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення навчальної дисципліни «Ісламський чинник в країнах АТР» передбачає використання досягнень наступних дисциплін: «Європейська регіоналістика: методологія країнознавчих досліджень», «Політична компаративістика», «Сучасні глобалізаційні ініціативи КНР на євразійському просторі».

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ІСЛАМ В МОДЕЛЯХ МІЖРЕЛІГІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В КРАЇНАХ АЗІЙСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОГО РЕГІОНУ

Тема 1. Релігійна ситуація в ісламських країнах АТР.

Доля прибічників ісламу та інших релігій, їх етнічний склад і розміщення по території країн АТР. Особливості ісламізації Азійсько-Тихоокеанського регіону і проникнення до нього інших вірувань. Взаємовідносини ісламу з автохтонними віруваннями і конфесіями.

Тема 2. Державна політика у релігійному питанні.

Конституційні основи ролі і місця ісламу і інших релігій в країнах АТР. Проблеми свободи віросповідання. Державний і офіційний статус ісламу та інших релігій. Історичні традиції міжрелігійних взаємовідносин у суспільствах АТР. Методи подолання міжрелігійних конфліктів.

Тема 3. Історичні аспекти релігійної толерантності в Індонезії.

Індонезія - найбільша країна мусульманського світу. Конституція 1945 р. і п'ять принципів Панча сіла: «віра в єдиного Бога», «справедливий і цивілізований гуманізм», «єдність Індонезії», «демократія», «соціальна справедливість».

Період «Нового порядку» і феномен різкого зростання ролі ісламу в країні.

Тема 4. Поміркований іслам в країнах АТР.

Індонезійське тлумачення ісламу в країнах АТР. Іслам в Малайзії і Брунеї-Даруссалам. Іслам на Філіппінах і у Таїланді.

Тема 5. Ісламські міжнародні організації.

Організація ісламського співробітництва (до 2011 р. - Організація Ісламська конференція) і участь в ній країн АТР.

Тема 6. Проблема лідерства у мусульманському світі.

Курс на набуття лідерства у мусульманському світі. Організації мусульман «Нахдатул Улама» й «Мхаммадія». Курс на зміцнення єдності мусульманських країн.

Змістовний модуль 2. ІСЛАМСЬКИЙ РАДИКАЛІЗМ В АТР І ПРОБЛЕМА МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ

Тема 7. Радикалізація індонезійського суспільства і рух за «чистий» іслам.

«Рух за вільний Аче» і під гаслом відокремлення від Республіки і створення «незалежної ісламської держави». Прихований політичний або економічний інтерес релігійного конфлікту. «Меморандум взаєморозуміння» 2005 р. між представниками уряду і лідерами «Руху за вільний Аче». Надання автономії і легалізація шаріату.

«Організації за свободу Папуа» в і питання про перегляд статусу провінції Іріан Джайя у складі Індонезії. Конфлікт між мусульманами й християнами на Молуккських островах і боротьба за створення незалежної держави «Республіка Південних Молукк». Президентські вибори 2014 р. і курс на «духовну революцію».

Тема 8. Зовнішньополітична концепція «тисяча друзів і жодного ворога» та її неоднозначність.

Енергетична дипломатія з мусульманськими країнами – експортерами нафти. Територіальні суперечки в Південно-Китайському морі.

Тема 9. Вплив релігії на політичні конфлікти в АТР.

Представники релігійних груп в органах державної влади. Члени ісламської секти «Аль-Маунах» і суд над ними в Малайзії.

Тема 10. Терористичні ісламські угруповання в країнах АТР.

«Група Абу Сайафа» на Південних Філіппінах (Західне Мінданао і архіпелаг Сулу). Концепція «вічного джихаду». Тероризм в АТР і боротьба з ним: проблеми і їх рішення.

Тема 11. Стратегічне партнерство ісламських країн АТР.

Ісламська воєнна коаліція і тероризму в Південно-Східній Азії. Роль Сінгапуру у боротьбі з міжнародним тероризмом. Активізація двосторонніх відносин В'єтнаму з Індонезією, Малайзією і Філіппінами (2010 – 2017 рр.).

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовний модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год.		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год.		Семінарські заняття, год.		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	30	14	12		6		28				30
2	30	16	10		4		30				30
Усього за змістовні модулі	60	30	22		10		58				60
Підсумковий семестровий контроль залік	30										40
Загалом					90						100

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Релігійна ситуація і ісламський країнах АТР	2	-
1	Державна політика у релігійному питанні	2	-
1	Історичні аспекти релігійної толерантності в Індонезії	2	-
1	Поміркований іслам в країнах АТР	2	-
1	Ісламські міжнародні організації	2	-
1	Проблема лідерства у мусульманському світі	2	-
2	Радикалізація індонезійського суспільства і рух за «чистий» іслам	2	-
2	Зовнішньополітична концепція «тисяча друзів і жодного ворога» та її неоднозначність	2	-
2	Вплив релігії на політичні конфлікти в АТР	2	-
2	Терористичні ісламські угруповання в країнах АТР	2	-
2	Стратегічне партнерство ісламських країн АТР	2	-
Разом		22	-

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.

1	2	3	4
1	Релігійна ситуація і ісламський країнах АТР	2	-
1	Історичні аспекти релігійної толерантності в Індонезії	2	-
1	Поміркований іслам в країнах АТР	2	-
2	Радикалізація індонезійського суспільства і рух за «чистий» іслам	2	-
2	Терористичні ісламські угруповання в країнах АТР	2	-
Разом		10	-

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Написання есе/аналітичної довідки	Виконання однієї роботи на вибір: написання есе або аналітичної довідки	Критерії оцінювання: 1) завдання виконано у повному обсязі, без стилістичних, орфографічних і граматичних помилок у науковому стилі із використанням професійної термінології, презентація відповідає змісту, логічно ілюструє його – 4-5 балів; 2) завдання виконано частково, з лексичними, орфографічними і граматичними помилками, презентація не відображає зміст в повному обсязі, частково ілюструє його – 3-4 балів; завдання виконано з великою кількістю помилок, словниковий запас одноманітний, презентація або не відповідає змісту, або взагалі відсутня – 0-2 балів.	10
	Тестові завдання до тем 1-2 практичних завдань.	Вимоги до виконання та оформлення: 10 тестових завдань різного типу в системі Moodle на 10 хвилин	За кожну правильну відповідь 1 бал. високий рівень: успішне виконання 100% тестових завдань – 10 балів; середній рівень: успішне виконання 50% тестових завдань – 5 балів; низький рівень: успішне виконання менше 50% тестових завдань.	20
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			30

2	Написання есе/аналітичної довідки	Виконання однієї роботи на вибір: написання есе або аналітичної довідки	Критерії оцінювання: 3) завдання виконано у повному обсязі, без стилістичних, орфографічних і граматичних помилок у науковому стилі із використанням професійної термінології, презентація відповідає змісту, логічно ілюструє його – 4-5 балів; 4) завдання виконано частково, з лексичними, орфографічними і граматичними помилками, презентація не відображає зміст в повному обсязі, частково ілюструє його – 3-4 балів; завдання виконано з великою кількістю помилок, словниковий запас одноманітний, презентація або не відповідає змісту, або взагалі відсутня – 0-2 балів.	10
	Тестові завдання до тем 1-2 практичних завдань.	Вимоги до виконання та оформлення: 10 тестових завдань різного типу в системі Moodle на 10 хвилин	За кожну правильну відповідь 1 бал. високий рівень: успішне виконання 100% тестових завдань – 10 балів; середній рівень: успішне виконання 50% тестових завдань – 5 балів; низький рівень: успішне виконання менше 50% тестових завдань.	20
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			30
Усього за змістові модулі контр. заходів	4			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання	<i>Перелік питань: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16241</i>	Усна відповідь на заліку (max 20 балів) передбачає виконання тестового завдання.	20

	Практичне завдання	Перелік питань див. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16241	Усна відповідь на заліку: практичного (max 20 балів).	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Крижанівський В.П., Дорошко М.С., Головченко В.І. Країнознавство : підручник. Київ: Знання, 2019. 439 с.
2. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Країнознавство: навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2018. 264 с.
3. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу. 2-е вид., доп. і переробл. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. 944 с.
4. Ямпольська Л.М. Іслам і сучасний світ: Навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2017. 190 с.

Додаткова:

1. Белей С.І. Реакція Японії у відповідь на підйом Китаю в Азіатсько–Тихоокеанському регіоні. *Гілея: науковий вісник*. 2015. Вип. 92. С. 340–346.
2. Браїло А. Ідеологічні основи ісламського фундаменталізму та екстремізму: історія та можливі наслідки. *European political and law discourse*. 2018. Volume 5. Issue 3. С. 95–100.
3. Городня Н.Д. Відновлення американського лідерства в Азійсько-Тихоокеанському регіоні в політиці адміністрації Б. Обами. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Випуск 107. Частина 1: збірник наукових праць / ред. В. В. Копійка. Київ : Київський університет ім. Т. Шевченка, 2012. С. 190–196.
4. Івасечко О. АСЕАН та ЄС у порівнянні: геоекономічний та інституційний аспекти. *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”*. Політичні науки. 2015. №. 2. С. 27–32.
5. Кіктенко В. О. Ідеологія Комуністичної партії Китаю: від революції до реформ. *Україна–Китай*. 2017. № 4(10) URL : <https://sinologist.com.ua/kiktenko-v-o-ideologiya-komunistychnoyi-partiyi-kytayu-vid-revolyuetsyiyi-reform/> (дата звернення: 17.08.2021).
6. Кривенко Н. В. Особливості розвитку інтеграційних угруповань. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”*. Серія “Економіка”. 2017. № 6(34). С. 4–7.
7. Мариніна С.В. Особливості розвитку інтеграційних угруповань в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. *Економічний часопис XXI*. 2013. №1-2(2). С. 3–6.
8. Сардак С.Е. Потенціал економічного розвитку АСЕАН. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. №5(05). С. 41–44.
9. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем : навчальний посібник / М. А. Кулініч [и др.]. Київ : ДАУ при МЗС України, 2013. 628 с.
10. Шевчук О.В. Система безпеки Азіатсько-Тихоокеанського регіону: фактори формування та тенденції розвитку: Монографія. Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. 200 с.
11. Шергін С.О. Політологічні аспекти дослідження азійсько-тихоокеанського регіоналізму. *Україна дипломатична*. 2013. Вип. 14. С. 565–603.
12. Der Beginn einer neuen Ära? Die strategische Partnerschaft zwischen Brasilien und der Europäische Union ist mit großen Hoffnungen verbunden, wird aber in Lateinamerika keineswegs einhellig begrüßt. *Tópicos*. 2017. № 3. P. 32–33.

13. Séparatisme islamiste: service public, associations, école... Ce qu'il faut retenir du discours de Macron. Le Figaro. 2.10.2020. URL: <https://www.lefigaro.fr/politique/nous-devons-nous-attaquer-au-separatismeislamiste-assure-emmanuel-macron-20201002?>

14. Wallerstein I. How Far Left Has Latin America Moved? URL: <http://www.iwallerstein.com/How%20Far%20Left%20Has%20Latin%20America%20Moved/>

15. Petras J. Latin America's "New Left" In Crisis: As the "Free Market" Collapses. URL: http://axisoflogic.com/artman/publish/article_28610.shtml

Інформаційні джерела:

1. Бібліографія досліджень по ісламським рухам (англ.). URL: <http://www.mei.edu/Portals/0/Content%20Edition%20GCKL/IslamismBibliography.pdf>

2. Організація Об'єднаних Націй – <http://www.un.org>

3. ЮНЕСКО – <http://www.unesco.org/general/rus/>

4. Рада Європи – <http://www.coe.int/DefaultEN.asp>

5. Європейський Союз – <http://www.europa.eu.int>

6. Офіційний сайт Центру політичних та соціальних студій Центральної Азії та Закавказзя. – <http://www.ca-c.org>

7. Центральноевропейська ініціатива – <http://ci.uz.gov.ua/org/cei/>

8. Сайт Інституту релігії і політики. URL: <http://i-rp.ru/page/streamlibrary/index-2257.html>

9. Організація ісламського співробітництва. URL: <http://www.oicoci.org/>